Vol II Issue XII Jan 2013
Impact Factor : 0.2105
ISSN No : 2230-7850

Monthly Multidisciplinary
Research Journal

Indian Streams Research Journal

Executive Editor
Ashok Yakkaldevi

Editor-in-chief
H.N.Jagtap

IMPACT FACTOR : 0.2105

Welcome to ISRJ

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2230-7850**

Indian Streams Research Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial Board readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

International Advisory Board

Flávio de São Pedro Filho
Federal University of Rondonia, Brazil

Kamani Perera
Regional Centre For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya [Malaysia]

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus Pop

Mohammad Hailat
Dept. of Mathmatical Sciences, University of South Carolina Aiken, Aiken SC 29801

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Catalina Neculai
University of Coventry, UK

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Postdoctoral Researcher

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Department of Chemistry, Lahore University of Management Sciences [PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Horia Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

Nawab Ali Khan
College of Business Administration

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University, Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University, Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary, Play India Play (Trust),Meerut

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU, Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Ph.D , Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.isrj.net

Indian Streams Research Journal
Volume 2, Issue.12,Jan. 2013
ISSN:-2230-7850
Available online at www.isrj.net
ORIGINAL ARTICLE

राजकारणासंबंधी जनतेची उदासिनता

साके एल. व्ही

महात्मा फुले नुतन महाविद्यालय मिरजगांव
ता. कर्जत, जि. अहमदनगर,

घोषवारा :

भारत हा जगातील सर्वात मोठी लाकशाही असलेला देश आहे. लोकशाही या 'शब्दातच सगळा अर्थ दडलेला आहे. लोकांची सत्ता, ती लोकशाही आणि म्हणूनच प्रत्येक सर्व सामान्य जनतेला या लोकशाहीत भाग घेता यावा यासाठी राज्यघटनेने एक फार प्रभावी श्शस्त्र प्रत्येक नागरिकाला सोपविने आहे "तें म्हणजे मतदान आणि जो हे 'शस्त्र वापरतो तो म्हणजे मतदार" या हवाकामुळे देशाचे खरे सत्ताधीश होण्याची 'शक्ति या मतदारांकडें आली.

प्रस्तावना

स्वातंन्त्र्यापासून आजपर्यत राजकीय सत्तेमध्ये खूप मोठया प्रमाणात कामापालट बदल झालेली दिसुन येते आजचा मतदार उदासीन आहे असा आरोप सर्रास केला जातो. नेते मंडळींना जागं करणारा खरंच उदासिन वाटतो का ?"याच मतदारांनी गल्लीतल्यांना दिल्लीत नेऊन पोचवले आणि याच मतदारांनी भल्या–भल्यांना दिवसा चंद्रतारे दाखवून जमिनीवरही आनले. परंतू काही प्रमाणात महाराष्ट्रातील, बिहारमधील राजकारणामध्ये राजकारणसंबंधी जनतेची उदासिनता दिसुन येते. याचे कारणे व उपाय खालील प्रमाणे आहेत.

व्याख्या (राजकीय उदासिनता) '

1) " राजकारणापासुन अलिप्त राहाणे म्हणजे रा. उदासिनता होय."
2) राजकारणातील, किया, प्रकीया, योजना , निवडणूक यत्रंना यामध्ये सहभाग न नोदंविने म्हणजे राजकीय उदासिनता होय.

कारणे

जगातील प्रत्येक राष्ट्रामध्ये जी राजकीय उदासीनता निर्मान झालेली आहे, त्यांचे कारणे ही सारख्याच पध्दतीची दिसुन येतात. ते खलीलप्रमाणे.

1) नेतृत्वाचा अभाव :–

जनतेची राजकारणासंबंधी उदीनतेचे महत्वाचे कारण म्हणून नेतृत्वाचा अभाव याकडे पाहिले जाते. आज महाराश्ट्रात तसेच भारतात अनेक पक्ष आहेत. परंतू या पक्षातील नेत्यचामध्ये पक्ष नेतृत्वाचा गुण कमी असलेला दिसून येतो. आज आपल्या राजकारणामधील बरेच नेतेमंडळी आशी आहे की, जे दहावी पास आहेत. आणि ते पक्षाचे, महाराष्ट्राचे नेतृत्व करताहेत. यांना जनतेचे, प्रश्न, मागण्यासुध्दा योग्य प्रकारे विधीमंडळात संसदेत मांडता येत नाहीत. आजच्या राजकारणीय नेत्यामधील नेतृत्वाला अंहमपणाची जोड मिळाली आहे यामुळेच जनता राजकाराप्रती उदासीन होत आहे.

2) भ्रष्ट्राचार :–

स्वांतंन्त्र्यपूर्व काळापासून भारतामध्ये भ्रष्ट्राचाराची सुरूवात झालेली दिसुन येते. आज भारतातील पूर्ण राज्यामधील, भ्रष्ट्राचाराच्या बातम्या जनतेसमोर येतात. त्यात, प्रशासकीय सेवा आसेल, खाजगीमंडळ, आसेल किंवा राजकारण असेल, राजकीय क्षेत्रात पाहिले तर गावपातळी वरील ग्रामपंचायत ते संसदेपर्यत भ्रष्ट्राचार होत आसलेला दिसुन येतो उदाः तेलगी प्रकरण बोर्फास प्रकरण, आदर्श घोटाळ, चारा घोटाळा, इ या सर्व भ्रष्ट्राचारामध्ये राजकीय नेते. सहभागी आसलेले दिसुन येतात. यावरूनही जनता राजकारणासंबंधी उदासीन बनते.

3) जातीचे राजकारण :–

जातीव्यवस्थेने भारतीय समाजाची किती मोठी हानी केली आहे. यासंबंधी समाज सुधारक व सामाजिक विचाखंत यांनी प्रबोधन घडवून आणण्याचा खूप प्रयत्न केला. परंतू देशाच्या अनेक राज्यात जातीच्या आधारे राजकीच पक्ष अस्तित्वात येऊ लागले. आपल्या राजकीय फायदयासाठी जातीचा आधार घेण्याच्या राजकीय पक्षांच्या व त्यांच्या नेत्यांच्या प्रयत्नांमुळे आज भारतीय राजाकरणलाच जातीयवादी वळण लागले आहे. राजकीय नेते राजकारणातील बहुतेक सर्व प्रश्नांचा विचार जातीयवादी उमेदवार ठरविण्यापासुन ते राजकीय पक्षांचा कार्यक्रम

निश्चित करण्यापर्यत प्रत्येक बाबतीत जातीचा संदर्भ विचारात घेतला जातो. आणि ज्या जातीचा नेता राजकारणमध्ये सहभागी नसतो. आशा जाती आनेक योजनापासून मागास राहातात. केवळ जात या घटकालाच आजच्या राजकीय कार्यक्रमात मध्यवर्ती स्थान दिले जाते.

4) अयशस्वी लोकशाही :–

आाज भारत हा लोकशाहीप्रधान देश म्हणून ओळखला जाते. परंतु राजकीय उदासिनता निर्माण होण्यामध्ये लोकशहीचे ही कारण सांगता येते. लोकशाहीमध्ये सर्वांना समान अधिकार असतात परंतू आज आपण पाहातो की " पैसा " ज्याच्याकडे आहे तोच राजकारण करतो, आणि आजचे राजकारण हे वंशगत निर्माण झालेले आहे. सर्वसामान्य जनतेला राजकारणाची खोरे बंद झाली आहेत. आज ग्रांमपंचायत ते संसदेपग्रतच्या सर्व निवडणूकांमध्ये किंवा राजकारणामध्ये पैसाच महत्वाचा ठरतो. त्यामुळे सर्वसामान्य जनतेचा राजकारणकडे पाहाण्याचा दृश्टीकोण बदलतो.

4) स्वार्थी, संकुचित राजकीय पक्ष :–

टाज भारताचा उल्लेख बहुपक्षपध्दतीचा देश म्हणून केला जातो. बोटावर मोजण्या इतके पक्ष सोडले तर बाकी सर्व पक्ष स्वार्थासाठी निर्माण झालेले दिसून येतात. काही पक्ष आपल्या जातीचा, किवा आपल्या प्रादेशिक विभागाचाच विचार करताना दिसतात. आजचे पक्ष हे स्वताला धर्मनिरपेक्षतावादी म्हणवून घेणा–या राजकीय पक्षांनाही जात व धर्म यांचा वापर करून घेण्याचा मोह आवरता येत नाही. आजच्या राजकारणात " पक्ष श्रीमंतीची स्पर्धा" लागलेली दिसून येते. यामुळे जनता राजकारणप्रती उदासिन आसलेली दिसून येते.

6) शिक्षणाचा अभाव :–

स्वातंत्र्यापासुन आजपर्यत भारत देशाने साक्षरतेमध्ये वाढ करण्यासाठी आनेक योजना काढून देखील आजही साक्षरतेचे प्रमाण वाढलेले दिसुन येत नाही. आजही 40: जनता निरक्षर आहे, या जनतेला राजकारण म्हणजे काय हे सुध्दा माहीत नाही, राजकीय पक्षाचे कार्य योजना सरकारचे धोरण यांच्याशी या जनतेचा कसल्याच प्रकारचा संबंध नसतो. यामुळेही जनतेचा कसल्याच प्रकारचा संबंध नसतो. यामुळेही जनतेमध्ये राजकारणाविशयी उदासिनता दिसुन येतो.

उदा : द–याखो–यातील जनता, अदीवासी जनता,द्व

7) दहशतवाद व आतंकवादः–

आाज भारतातीलच काही पक्ष जनमत मिळविण्यासाठी किंवा निवडणूकीचे वातावरण आपल्याप्रती करण्यासाठी दहशतवादाला स्वीकारतात, आज भारतातील जनतेचे जीवन दहशतवादामुळे विस्कळीत झाले आहे, या दहशतवादाचे उच्चाटन करण्याकडे कोणत्याही राजकारण्याचा कल दिसत नही. यामुळे जनता राजकारणाकडे एक वेगळया दृष्टीकोणातून पाहाते.

8) सत्ताधारी पक्षातील धोरणाचा अभावः–

आपण पाहतो की स्वातंत्र्यापासून ते आजपर्यत जे कही पक्ष, आघाडया, सत्तेमध्ये आलेल्या आहेत, त्याच्या धोरणनिश्चितीमध्ये अभाव असल्याचा दिसुन आला आहे. राजकारणात सत्ताधारीपक्ष अनेक योजना, धोरण हरिवतात पण त्यांचा फायदा सर्वसामान्य जनतेला होत नाही, तर फक्त काही मुठभर लोकांणाच मिळतो, जी जनता, समुदाय, लोकसमुह, निवडणूकीमध्ये या पक्षांना मदत करतात आशानाच किंवा याठीच सत्ताधारी पक्ष धोरण, योजना ठरवित आसतो, उदा :– उदयोग समुह, यामुळे जनता उदासिन होत आहे.

उपायः–

1) आज जी या समाजातील जनतेमधली जी राजकीय, उदासिनता आहे. ती कमी करण्यासाठी प्रभावी नेतृत्व निर्माण करावे लागेल.
2) भारतातील प्रशासनाला किंवा राजकारणाला जी भ्रष्ट्राचाराची किड लागली आहे. त्याचे निर्मूर्लन करावे त्यासाठी सर्व भ्रष्ट्राचारी लोकांना समान कायदयाखाली शिक्षा व्हावी.
3) राजकारणामध्ये जे पक्ष जातीचा, धर्माचा, आधार घेतात त्या पक्षांना निवडणूक आयोगाकडून दंड आकारला जावा, किंवा त्या पक्षास परवापनगी देऊ नये.
4) आज भारतामध्ये लोकशाही स्विकारून देखी राजकारणामध्ये जनतेचा समान सहभाग नाही. हे सर्व पाहाण्यासाठी योग्य लाकशाही निर्मान केली जावी.
5) जनतेचा राजकारणामध्ये सहभाग जास्तीत जास्त मिळवायचा असेल तर राजकीय पक्षाने निस्वार्थी धोरण स्विकारले पाहीजे
6) जे कही महाराष्ट्रातील व भारातातील निरक्षरतेचे प्रमाण आहे, ते कमी करण्याचा प्रयत्न शासनाने केला पाहिजे आणि साक्षर जनता बनविण्यासाठी योग्य ते धोरण,
7) या देशामध्ये जो महागाईचा भस्मासूर निर्माण झालेला आहे, त्याला आवर घालण्याचे कार्य शासनाने करावे, तेव्हा शासनासंबंधी, व राजकारणासंबंधी जनतेची भावना सुधारेल.
8) जनतेचा राजकारणात सहभाग वाढविण्यासाठी 'शासनाने आपल्या देशात होणारे दहशदवाद यावर बंधन टाकावीत. त्याचे निर्मूलन करावे.

सारांश

वरीलप्रमाणे आनेक समस्या /कारणे असुनही खरचं काही बदल हवा असेल तर त्यासाठी न्याय व सनदशील मार्गाने तो मिळविण्याचे 'शश्त्र म्हणजे आपले एक 'मत" आहे हे मतदाराला पटते आहे. आजचा मतदार आंधळा नाही तर त्याला त्याला त्याच्या समस्यांनी जाणीव ही आहे याचा प्रत्यय याच वर्शी आयोजित केलेल्या " पहील्या अखील भारतीय विदयार्थी संसदेत" आला. येथे विदयार्थ्यांचा मतदार हक्क

जागा आहे, हे दाखवून दिले या संसदेत पास झालेले ठराव, देशाच्या संसदेत मांडण्याची गरज राजकारण्यांना वाटली. आणि अजूनही आजचा मतदार जनता उदासिन वाटते?नक्कीच नाही. मतदानाच्य दिवशी नव्वद अंशाच्या कोणात वाकलेले म्हतारे आजी–आजोबा आपला आपला हक्क बजावण्यासाठी येताना दिसतात. आणि परंतु स्वतंत्र जनता पूर्णपणे राजकारणाशी उदासीन नाही.

9) महागाईचा भस्मासूरः–

महागाईचा सर्व अर्थाने विचार केला तर असे दिसते की महागाई ही बेकारीला जन्म देत आहे. महागाईमुळे गरीब जनतेची पिळवणूकही मोठया प्रमाणावर केली जात आहे.या महागाईच्या काळात डॉक्टरांची फीस पण मोठया प्रमाणात वाढते. ज्या गोष्टीवर जनतेचे जीवनमान चालते त्याच वस्तूच्या किमंती महागल्यामुळे सर्वसामान्य जनता वाईट मार्गाने पैसा मिळण्याकडे वळत आहे. परंतु जर राजकारण्यांनी या महागाईला आळा घातला तर जनतेचा विकास होईल पण राजकारणी असे करत नाहीत. यामुळे जनता राजकारणी उदासीन आहे.

संदर्भसुचीः–

1.प्रतियोगीता दर्पन–भारतीय राज्यव्यवस्था(उपकार प्रकाशन)
2.समग्र राज्यशास्त्र –के. सागर व्हि बी. पाटील
3.लोकसत्ता दैनिक वृत्तपत्र
4.भारतातील घटनात्मक आणि राजकीय प्रकिया –प्रा.र.घ.वराडकर
5.आधुनिक राजकीय विश्लेशन–प्राचार्य. एस.बी.ठाकरे.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished research paper.Summary of Research Project,Theses,Books and Books Review of publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- ✶ International Scientific Journal Consortium Scientific
- ✶ OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- Google Scholar
- EBSCO
- DOAJ
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database

Indian Streams Research Journal
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.isrj.net